

Tale til brug for samråds besvarelse af spørgsmål D vedr. Danmarks eksamination i CEDAW stillet af Julie Rademacher (S)

2. december 2009

2009-0021069

AMSKIA

Samrådsspørgsmål D: Hvordan forholder ministeren sig til CEDAW's kritik af ligestillingen i Danmark, herunder anmodes bl.a. om ministerens kommentar i forhold til:

- koordination, overvågning og fremme af mainstreaming i den offentlige sektor
- CEDAW som en bindende konvention for den danske lovgivning på ligestillingsområdet
- Hvordan ministeren vil sikre, at udenlandske og gifte kvinder udsat for vold ikke mister deres opholdstilladelse, hvis de ønsker at blive skilt fra den voldelige mand
- ligeløn, hvor CEDAW peger på behovet for jobevalueringssystemer, og en lov der virker for virksomheder med under 35 ansatte. Herunder om ministeren endnu en gang vil overveje at rykke på denne grænse
- hvad ministeren vil gøre for at få flere kvinder repræsenteret i lokal politik.

Tale:

Udvalget har bedt mig kommentere, hvordan jeg forholder mig til CEDAW's kritik af ligestillingen i Danmark, herunder på en række konkrete områder.

Lad mig indledningsvis slå fast, at komitéens konklusioner fra eksaminationen i sommer både indeholder ros og ris. Danmark får ros på en række helt centrale områder som for eksempel vold mod kvinder og menneskehandel. Komitéen pointerede da også, at anbefalingerne skal ses i det lys, at Danmark, ligesom de andre nordiske lande, ligger helt i front på ligestillingsområdet globalt.

Men vi skal ikke hvile på laurbærrene, og det agter jeg naturligvis heller ikke at gøre. Tværtimod ligger Komitéens anbefalinger godt i tråd med mine egne prioriteringer. Jeg er derfor ganske enig med Komitéen i mange af de problemstillinger, de rejser.

Hvad jeg ikke altid er enig i, er hvilke midler, der skal til for sikre fremskridt på ligestillingsområdet. Og jeg kan allerede nu melde ud, at vi i regeringen ikke har planer om hverken at ophæve 24-års reglen eller indføre kvoter for flere kvinder i ledelse.

Der har allerede været afholdt et opfølgende møde på embedsmandsplan for samtlige ministerier for at udbrede kendskabet til Komitéens anbefalinger og sikre en ansvarsfordeling mellem de forskellige ressortområder, sådan at de anbefalinger, som er relevante i en dansk kontekst, bliver implementeret hurtigst muligt.

Lad mig nu kommentere udvalgets mere specifikke spørgsmål.

Mainstreaming

Der bliver spurgt om tre ting i forhold til mainstreaming: Koordination, overvågning og fremme af mainstreaming i den offentlige sektor. Der foregår et stort arbejde på alle tre områder.

I staten varetager styregruppen for det tværministerielle kønsmainstreamingprojekt koordinationen og arbejdet med at fremme mainstreamingsarbejdet. Der er aftalt en handlingsplan, som strækker sig frem til 2011. Handlingsplanen følges nøje.

Initiativer og aktiviteter drøftes løbende på de møder der holdes flere gange om året.

Gruppen skal netop nu til at drøfte 2010 og 2011 aktiviteterne for at sikre, at alle handlingsplanens mål opfyldes.

Overvågningen af indsatsen i staten sker i ligestillingsredegørelserne, som netop er afleveret og jeg venter spændt på resultaterne. I forbindelse med redegørelserne er der spurgt detaljeret om implementering af mainstreamingsindsatserne. Der er spurgt til ligestillingsvurdering af love, ligestillingsarbejdet i de daglige rutiner, adgang til data, og hvor arbejdet er forankret. Der er spurgt til resultater af initiativer og projekter, monitorering og evaluering.

Som I ved sender alle mine ministerkollegaer mig en rapport over de samlede resultater indenfor de sidste 2 år af ligestillingsarbejdet generelt. Jeg har i år opfordret til, at ministrene beskriver arbejdet med deres mål for ligestilling, og deres arbejde med at indarbejde køn i den daglige planlægning og forvaltning, herunder opbygning af kompetencer i ministerierne til at kønsmainstreame.

Rapporterne vil blive offentliggjort i begyndelsen af det nye år sammen med ligestillingsredegørelserne på hjemmesiden ligestillingidanmark.dk.

Resultaterne af ligestillingsarbejdet, som beskrevet i redegørelserne, vil også i år blive benchmarket, så det tydeligt fremgår, hvem der klarer sig godt, og hvem der klarer sig mindre godt.

Jeg håber derfor, at det tydeligt fremgår, at der er masser af overvågning af indsatsen.

Det daglige tværministerielle arbejde sker i et tæt og konstruktivt samarbejde mellem Ligestillingsafdelingen og kontaktpersoner i de enkelte fagministerier.

At kønsmainstreame og at ligestillingsvurdere kræver særlige kompetencer. Også dét arbejder ministerierne seriøst med. Ministerierne har hver deres plan for, hvordan medarbejdere og ledelse uddannes til at arbejde med køn og ligestilling.

Ligestillingsafdelingen har udviklet et kursus, der ligger på Internettet, som er et værktøj for centraladministrationens medarbejdere til at lære, hvordan man arbejder med kønsmainstreaming. Erfaringerne indtil videre viser, at det bliver brugt bredt.

Alt i alt arbejder staten altså meget med at fremme mainstreamingstrategien, og koordinationen er sikret gennem styregruppen og kontaktpersoner.

På det regionale og kommunale område går udviklingen ikke lige så hurtigt fremad som i staten. Men der foregår også i nogle kommuner et effektivt arbejde med mainstreaming. Disse kommuner arbejder med koordination, overvågning og fremme af indsatsen, og enkelte har specialister ansat på området.

Som sagt venter jeg spændt på resultaterne af både kommunerne og regionernes ligestillingsredegørelser. I dem er der også blevet spurgt til indstillinger til kommunalbestyrelser og regionsråd, ligestillingsarbejdet i de daglige rutiner, adgang til data, hvor arbejdet er forankret. Og også i forhold til kommunerne og regionerne er der spurgt til initiativer om kompetenceopbygning.

Kommuner og regioner er altså overvåget tæt. Hvis der er grund til bekymring over fremdriften i arbejdet, vil jeg kontakte Kommunernes Landsforening og Danske Regioner, når resultaterne foreligger.

CEDAW som bindende konvention for dansk lovgivning (Bidrag fra Justitsministeriet)

Regeringen tager Danmarks internationale forpligtelser meget alvorligt. Regeringen har ved flere lejligheder understreget, at internationale menneskerettighedskonventioner, der er ratificeret, naturligvis skal overholdes.

Desuden vil jeg gerne understrege, at Danmark har ratificeret CEDAW-konventionen, og at konventionen dermed er gennemført i dansk lovgivning.

CEDAW-komitéen har imidlertid spurgt til, hvordan Danmark har inkorporeret konventionen i dansk ret.

Som anført i forbindelse med både Danmarks 6. og 7. periodiske rapport til CEDAW-komitéen anbefalede Inkorporeringsudvalget i 2001, at konventionen ikke blev inkorporeret i national ret. Regeringen noterede sig denne anbefaling og besluttede ikke at inkorporere konventionen. Denne beslutning byggede på flere hensyn.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at spørgsmålet om inkorporering af konventionen ikke er et spørgsmål om opfyldelse eller ej af konventionen, men et spørgsmål om hvordan konventionen er implementeret i dansk ret.

For det første indebærer konventionen ikke i sig selv nogen forpligtelse for Danmark til at inkorporere konventionen i dansk ret. Konventionen forpligter naturligvis Danmark til at sikre, at bestemmelserne i konventionen er fuldt implementeret i dansk ret, men det kan ske på andre måder end ved implementering.

I forbindelse med ratifikationen af konventionen fulgte regeringen standardproceduren og vurderede, om national lovgivning og praksis var i overensstemmelse med bestemmelserne i konventionen, eller om det var nødvendigt at foretage ændringer af lovgivning og praksis forud for ratifikationen. Desuden har regeringen efterfølgende løbende været opmærksom på, at dansk lovgivning og praksis er i overensstemmelse med konventionen.

Regeringen er dermed af den opfattelse, at Danmark fuldt ud opfylder forpligtelserne i konventionen.

For det andet er konventionen en relevant retskilde i Danmark. Konventioner, som ikke er særskilt implementeret, fordi der er konstateret regelharmonie med dansk ret, kan påberåbes for og anvendes af danske domstole og andre retsanvendende myndig-

heder – og bliver det også i praksis. Det gælder også denne konvention.

Jeg vil dermed gerne understrege, at regeringen lægger stor vægt på konventionen, som er bindende for Danmark.

Udenlandske voldsramte kvinders ophold i Danmark

For så vidt angår udenlandske voldsramte gifte kvinders ophold i Danmark har CEDAW-komiteen anmodet Danmark om at sikre, at der er fleksible løsninger, klar lovgivning og administrative vejledninger til beskyttelse af udenlandske kvinder med tidsbegrænset opholdstilladelse i Danmark, som er her på baggrund af ægtefællesammenføring.

Ministeren for flygtninge, indvandrere og integration har oplyst, at dette allerede er sikret i dansk lovgivning.

En udenlandsk kvinde, der har opholdstilladelse i Danmark på baggrund af ægtefællesammenføring, og som forlader sin ægtefælle på grund af vold, førend hun har opnået tidsbegrænset opholdstilladelse, vil – alt efter graden af pågældendes tilknytning til Danmark – ikke få inddraget sin opholdstilladelse, jf. udlændingelovens § 26.

Det fremgår udtrykkeligt af udlændingelovens § 19, stk. 8, at der i denne vurdering skal tages hensyn til, at kvinden har forladt sin ægtefælle på grund af vold, når spørgsmålet om inddragelse af kvindens opholdstilladelse skal vurderes.

For så vidt angår vurderingen af tilknytningen til Danmark gælder der efter praksis en positiv formodningsregel.

Efter denne praksis antages en voldsramt kvinde, som har haft opholdstilladelse i mere end to år, og som har gjort en indsats for at blive integreret i det danske samfund, at have opnået en sådan tilknytning her til landet, at der ikke vil ske inddragelse af hendes opholdstilladelse.

Hvis udlændingen kun har haft opholdstilladelse i kort tid vil forholdet ligeledes skulle vurderes efter udlændingelovens § 26, jf. § 19, stk. 8. Der vil altid skulle foretages en konkret og individuel vurdering af, om inddragelse af den pågældendes opholdstilladelse vil virke særligt belastende.

De gældende regler om inddragelse af opholdstilladelse tilgodeser således allerede de særlige hensyn, der bør tages i forhold til udenlandske kvinder – og mænd – der måtte være udsat for vold i

deres ægteskab, herunder muligheden for at blive uafhængig af en voldelig ægtefælle.

Ligeløn

Indsatsen for at begrænse lønforskellene mellem mænd og kvinder er et langt sejt træk, ikke bare i Danmark, men overalt i verden. Også de øvrige nordiske lande kæmper med lige så store lønforskelle som Danmark.

CEDAW- kommiteen er naturligt nok optaget af, hvorledes lønforskellene mellem mænd og kvinder kan reduceres. Og vi har da også over for komiteen gjort rede for vores initiativer på ligestillingsområdet og på arbejdsmarkedet. Danske kvinders høje beskæftigelsesfrekvens og dens betydning for kvinders økonomiske uafhængighed lagde komiteen stor vægt på.

Men jobevalueringssystemer og udformningen af den kønsopdelte lønstatistik ser komiteen og jeg ikke ens på.

Jeg vil gerne understrege, at CEDAW- konventionen slet ikke nævner jobevalueringssystemer, og at virksomheder skulle være forpligtede til at udarbejde kønsopdelte lønstatistikker. Det må stå for komiteens egen regning.

Jobevalueringssystemer

I New York har regeringen da også gjort CEDAW-komiteen bekendt med, at lønfastsættelsen i Danmark foretages ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter. Parterne har deres egen forpligtelse til at til at påse, at ligestillingsprincippet bliver overholdt. Hvis jobevalueringssystemer skal anvendes, må det være parternes valg.

Krav om 35 ansatte i den kønsopdelte lønstatistik

Regeringen har valgt alene at stille krav til større virksomheder med mere end 35 ansatte om at udarbejde kønsopdelt lønstatistik, fordi disse virksomheder har bedst mulighed for at håndtere en sådan forpligtelse.

Ordringen er stadig ny, og vi vil se nærmere på, hvad virksomhederne får ud af den kønsopdelte lønstatistik.

Jeg vil lige minde om, at den kønsopdelte lønstatistik er et samarbejdsprojekt mellem arbejdsgivere og tillidsrepræsentanter i samarbejdsudvalgene. Statistikken er ikke tænkt som et redskab til at føre ligelønssager.

I det hele vil jeg gerne understrege, at regeringen mener, at indsatsen for ligeløn på virksomhederne er en af nøglerne til at reducere lønforskellene. Derfor forsøger vi også på forskellig måde at inspirere virksomhederne til at arbejde med ligeløn og beslægtede temaer, som også har betydning for lønforskellene. Her tænker jeg især på det kønsopdelte arbejdsmarked og forældrenes fordeling af barselorlov.

Kvinder i kommunalpolitik

Nu fandt eksaminationen jo sted før vi havde nået at afholde kommunalvalg, og derfor er noget af den kritik, de er kommet med allerede forældet.

Antallet af kvinder i kommunalpolitik i Danmark er nu 32 % og højere end nogensinde før. Det er en stigning på 5 % fra 2001, hvor der blev valgt 27 % kvinder til byrådene.

I 2008 gennemførte min forgænger, Karen Jespersen, en større indsats for at få flere kvinder i kommunalpolitik. Hun udgav publikationen "Kvinder styrker det lokale demokrati" med gode råd til både partiforeninger, potentielle kvindelige kommunalpolitikere og konkrete eksempler på rollemodeller.

8. marts i år afholdt Karen Jespersen ligeledes en stor konference med kvindelige kommunalpolitikere og potentielle kandidater fra alle partier, som satte fokus på behovet for at få flere kvinder i kommunalpolitik.

Det er op til de enkelte partier og partiforeninger at stille kandidater op til valgene, men jeg mener i høj grad, at regeringen har bidraget til at sætte fokus på udfordringen. Og det ser jo heldigvis også ud til at have hjulpet.

Afslutning

Jeg håber min redegørelse har klargjort for udvalget, hvordan vi fra regeringens side konstruktivt og seriøst forholder os til CEDAW kritikken.

Det er altid godt at få eksperter udefra til at se på, hvordan vi kan blive endnu bedre i arbejdet. Jo flere sten vi får vendt - jo flere løsningsmuligheder viser sig, og derfor er jeg også glad for, at udvalget har indkaldt til samrådet, så vi kan få lejlighed til at drøfte CEDAW eksaminationen.

